

Bechsteins vleermuis

Myotis bechsteinii

De Bechsteins vleermuis heeft een grijsbruine rug en een lichtbeige tot grijswitte buik. De oren zijn opvallend lang. De soort is middelgroot met een kop-romplengte tot 55 mm, een spanwijdte tot 29 cm en een gewicht tot 14 g, (SCHÖBER & GRIMMBERGER 1998). Met de brede vleugels kan hij goed manoeuvreren in dichte vegetatie, en ook de zeer zachte, korte echolocatiepulsen zijn daarop aangepast.

Leefomgeving

In Nederland foerageren dieren voornamelijk in structuurrijke loofbossen, maar ook in hoog- en laagstamboomgaarden en soms in veestallen. De soort is sterk gebonden aan gebieden die gedurende lange tijd bebost zijn geweest (JANSSEN & DEKEUKELEIRE 2011). De kraamkolonies bevinden zich in holle bomen. Bechsteins vleermuizen verhuizen bijna elke nacht; een kraamkolonie gebruikt tot 50 verblijfplaatsen per jaar (KERTH & VAN SCHAİK 2012). Ze overwinteren in kelders, grotten en groeven. Overwinterende dieren zitten vaak diep weggekropen in spleten en worden daardoor nauwelijks opgemerkt tijdens wintertellingen. Tijdens het paar seizoen, van half augustus tot begin oktober, hebben de winterverblijven een belangrijke functie als ontmoetingsplaats. De vleermuizen zwermen dan en vliegen veelvuldig de winterverblijfplaatsen in en uit. Tijdens een Vlaams-Nederlands telemetrie-onderzoek bij 18 dieren zwermden ze tot op 21 km afstand van hun kolonieplaats (JANSSEN & DEKEUKELEIRE 2011).

Voedsel

Het dieet bestaat voor een groot deel uit niet-vliegende geleedpotigen, zoals sprinkhanen, hooiwagens en oorwormen, maar ook uit vlinders. De prooien worden van de bosbodem en vegetatie geplukt (SIEMERS & SWIFT 2006, WOLZ 1993).

Areaal

De Bechsteins vleermuis komt voor in het grootste deel van Europa. De noordgrens loopt door het noorden van Duitsland en Zuid-Zweden, de oostgrens wordt bereikt bij de Zwarte Zee (BAAGØE 2011, DIETZ & KIEFER 2014).

Voorkomen in Nederland

Prehistorie

Uit Nederland zijn geen prehistorische vondsten bekend, maar uit archeologische vondsten in België blijkt dat de Bechsteins vleermuis tot ongeveer 1000 jaar geleden een van de algemeenste soorten was (LEFEVRE & VERKEM 2003).

Historische gegevens tot 1946

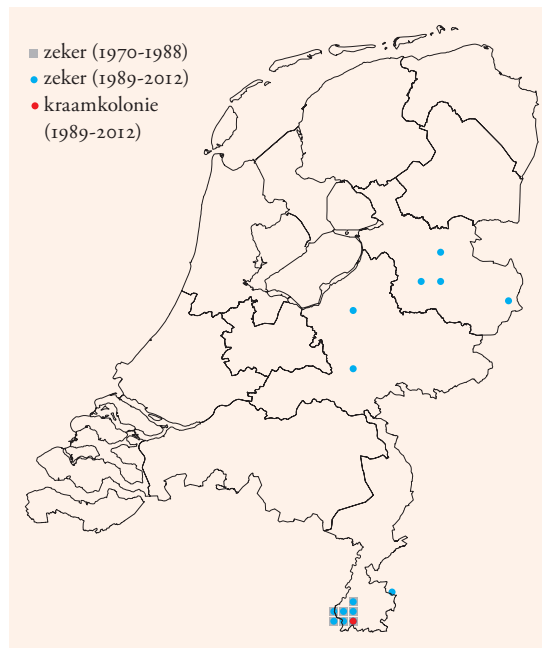
De eerste vondst in Nederland betreft twee overwinterende mannetjes in de Sint-Pietersberg op 5 februari 1938. In de periode 1936-1951 werden 24 dieren geringd (BELS 1952).

Periode 1946-1969

Tot en met 1963 werd de soort bijna jaarlijks waargenomen in de Limburgse mergelgroeven, tot maximaal zeven dieren per jaar (SPOELSTRA 2010).

◀ In 2009 werd de eerste kraamkolonie van de Bechsteins vleermuis gevonden in Zuid-Limburg. Foto: René Janssen.
In 2009, the first nursery roost of Bechstein's bat was found in the south of Limburg.

Periode 1971-1988

Ondanks de toename van het aantal wintersverblijven waarin jaarlijks wordt geteld, werden er minder dieren waargenomen dan in de voorgaande periode. Door de verwachte verdere afname rekende Glas (1986) de Bechsteins vleermuis niet langer tot de Nederlandse vleermuisfauna.

Periode 1989-2012

Het aantal overwinterende dieren dat jaarlijks wordt gevonden in de Limburgse groeven varieert van één tot enkele dieren. In 1998 werd in het Rimburchbos bij Heerlen een niet-lacterend vrouwtje gevonden (VERHEGGEN 1999). Overwinterende dieren waren aanwezig bij Garderen (GE; één winter) en bij Doorwerth (GE; twee winters). In Overijssel overwinterden in deze periode onregelmatig maximaal drie individuen per jaar. Met behulp van miniaturzenders werd in 2009 de eerste kraamkolonie gevonden, in het Savelsbos in Zuid-Limburg (JANSSEN & DEKEUKELEIRE 2011). Nabij Bemelen (LI) werd een mannetje gevangen in een

koeienstal. In Twente werden twee mannetjes gevangen, die mogelijk afkomstig waren van een populatie vlak over de Duitse grens in Noordrijn-Westfalen (LANUV NRW 2010). Bechsteins vleermuizen zijn tijdens de zwermperiode gevangen bij acht groeven in Zuid-Limburg, tot 29 individuen op een avond (JANSSEN 2008). Zenderonderzoek toonde aan dat deze dieren uit Belgisch-Limburg kwamen (JANSSEN & DEKEUKELEIRE 2011). In Overijssel werd tijdens de zwermperiode één vrouwtje gevangen (SPOELSTRA ET AL. 2004).

Veranderingen en oorzaken

Omdat er elk jaar maar zeer weinig Bechsteins vleermuizen in winterslaap worden gevonden, geven de wintertellingen geen goed beeld van de populatie. In Zuid-Limburg, Overijssel en Gelderland is de soort mogelijk aanwezig in oude bossen op leem- en kalkgronden.

Bedreiging en bescherming

Kolonies van Bechsteins vleermuizen worden alleen gevonden op locaties die al lang uit bos bestaan. Daarmee is deze soort extra kwetsbaar voor houtkap in de bossen waar ze voorkomen, en bescherming van leefgebied is daarom wenselijk. Bechsteins vleermuizen vliegen in open ruimten zeer laag boven de grond, waardoor ze kwetsbaar zijn bij het oversteken van wegen (DIETZ ET AL. 2011).

René Janssen & Daan Dekeukeleire

SUMMARY

Bechstein's bat *Myotis bechsteinii*

The Bechstein's bat occurs in small numbers in the south of Limburg, and is found sporadically in the eastern and central parts of the Netherlands. The number of hibernating Bechstein's bats in the limestone quarries in the south of Limburg was always small, and had dwindled to just one or a couple at the end of the 20th century. However, samples taken using mist nets suggest that the species may be less rare than had been assumed. In 2009, researchers located a nursery colony using tracking equipment. Bechstein's bats hunt in deciduous forests and orchards as well as cattle barns. Their nursery colonies are found in trees.